

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Desnica v deželnem svetu še enkrat popolnoma osamljena

Nekaj ugotovitev ob sprejemu predloga za državni zakon o določbah za zaščito narodnih in jezikovnih manjšin

V sredo 16. marca je deželni svet odobril z veliko večino glasov predlog za državni zakon o »kazenskih določbah za zaščito narodnih in jezikovnih manjšin«. Za predlog so glasovali svetovalci KPI, KD, PSI, PSDI, PSIUP, PRI in SLS, proti njemu pa svetovalci MSI in PLI.

Zaključno glasovanje ob tej priliki je zelo jasno pokazalo, da je bila desnica v deželnem svetu popolnoma osamljena, ker so se proti njenim nacionalističnim in šovinističnim izbruhom postavili z večjo ali manjšo učinkovitostjo in prodornostjo vse ostale politične sile. V resnici je bila to, kot je dejal v svojem govoru tov. Šiško, zmaga razsodnosti, demokratičnih in antifasističnih sil in se je kljub nekaterim strukturalnim izpadom proti komunistom in proti vlogi komunistov v narodno osvobodilnem gibanju s strani socialdemokratskega Devetega in demokristjanov Stopperja ter Ginaldija pojavila v deželnem svetu večina, ki predstavlja velik korak naprej v obravnavanju problemov slovenske narodne skupnosti.

Vsa razprava o predlogu za državni zakon glede kazenskih določb za zaščito narodnih in jezikovnih manjšin je dokazala, da so bili po zaslugi najnaprednejših demokratičnih in antifasističnih sil, katerih sestavni del so komunisti — kot je poudaril tov. Šiško — postavljeni temelji za konstruktivnejše obravnavanje problemov narodnih manjšin. Vsekakor je bila razprava le načelna značaja, saj se ni dotaknila konkretnih problemov Slovencev. V marsičem je bila celo akademika, saj so vsi govorniki razen komunistov predvsem omenjali načela in se sklicevali na načela, na katerih stoji vsaka stranka posebej. A to je bilo kljub vsemu pozitivno dejstvo, saj je vsak povedal, kako si zamišlja reševanje slovenskih problemov. Moramo pa poudariti, da sta prav na podlagi načel dva demokristjana, Varisco iz Furlanije in Ramani iz Kopra, šla najdlje v svojih izjavah, ko sta ostro obsodila nacionalizem in šovinizem in s svoje strani poudarila, kako je važno, da se narodna večina karakterizira demokratično tudi z demokratičnim odnosom do manjšinskih narodnih skupnosti.

Vsekakor pa je jasno, kot je večkrat v svojem govoru poudaril tov. Šiško, da so načelne diskusije zelo važne za osvetlitev problemov, a ta načela morajo najti tudi svojo konkretizacijo v praksi. Zaželel si je, da bi se prav takšna večina našla v deželnem svetu, ko bo šlo za reševanje konkretnih problemov slovenske narodne skupnosti, ker bi v nasprotnem primeru vse še

tako lepe in visoko doneče načelne izjave nič ne zalegle. Prva prilika za to bo razprava o komunistični resoluciji, ki zahteva, naj se deželna vlada obveže, da bo urgirala pri centralni vladi izdajo izvršilnih določb za izvajanje člena 3 posebnega statuta, kar je v duhu člena 6 ustave, ki govori o »posebnih določbah« za zaščito narodnih manjšin. Zaradi tega ni vseeno, da se je predsednik deželne vlade dr. Berzanti skliceval na nek člen deželnega pravilnika, ki pravi, da se ne sme ista tema obravnavati dvakrat v šestih mesecih, in zato zaprosil, naj bi se komunistična resolucija o izvršilnih določbah člena 3 posebnega statuta še za tri mesece črtala z dnevnega reda in naj bi se obravnavala šele po 15. juniju, ker se je o taki temi govorilo na seji z dne 15. decembra, ko je bila slična komunistična resolucija zavrnjena z običajno večino glasov. Ta zahteva deželnega predsednika ni malenkostnega značaja, saj bi bil lahko dr. Berzanti po takšni visoki in zanimivi načelni diskusiji sam predlagal, naj se gre preko pravilnika, kar je poudaril tudi predlagatelj tov. Šiško. Na vsak način upamo, da se bo ista večina, ki je odobrila predlog za državni zakon, ponovno sestavila ob razpravi komunistične resolucije, ki je popolnoma konkretna ne pa načelna značaja kot predlog za državni zakon.

Po vsej tej razpravi, ki je bila pozitivna, je treba poudariti, da je ob tej priliki prišlo na dan nemogoče stališče socialdemokratov. Načelnik socialdemokratske skupine v deželnem svetu odv. Devetag iz Gorice je svoj pristaneček na predlog za državni zakon argumentiral z nemogočimi izjavami, ker je pozival Slovence, naj pozabijo na fašistične zločine, češ da samo na ta način bodo Italijani lahko pozabili na »fojbe«. Takšni argumenti so nesprejemljivi tako za Slovence kot za vsakega italijanskega demokrata in antifasista. Prav tako je nemogoč argument odv. Devetaga glede reciprocitete v odnosu na italijansko manjšino v Jugoslaviji, češ da slovenska manjšina v Italiji uživa vse pravice, medtem ko se delajo krivice Italijanom v Jugoslaviji. Ne glede na dejanski položaj italijanske manjšine v Jugoslaviji in slovenske v Italiji je vsako sklicevanje na reciprociteto in vsako pogrevanje o »fojbah« in o izselitvi italijanskih ljudi iz Istre zelo malo na liniji dobrih sosedskih odnosov in odpravljanja vzrokov napetosti na italijansko-jugoslovanski meji. Če se kje torej skrivajo — pravzaprav se niti ne skrivajo — klice nacionalizma in nacionalističnega gledanja na manjšinsko vprašanje, je to primer

sedanjega vodstva socialdemokratske stranke. Zelo smo radovedni, kako se bodo počutili s takimi ljudmi tisti slovenski socialisti, ki so za socialdemokratsko združitev med PSI in PSDI.

Pravilno je tudi, da na koncu še enkrat predložimo našim ljudem meje predloga za državni (Nadaljevanje na 4. strani)

Italijanska vlada obljubila pomoč južnovietnamski vladi?

Nekateri italijanski desničarski časopisi so pred kratkim objavili zelo vznemirljive vesti o Vietnamu, pa tudi intervju predsednika južnovietnamske luttkovne vlade, v katerem je rečeno, da je bil dosežen sporazum, po katerem bo italijanska vlada nudila pomoč južnovietnamski vladi.

Predsednik južnovietnamske luttkovne vlade je med drugim izjavil:

«Skupina italijanskih zdravnikov je že prispela v Saigon, toda mi potrebujemo mnogo zdravnikov na podeželju. Vsekakor upam, da bodo prispeli še drugi italijanski zdravniki in da nam bo italijanska vlada vedno bolj pomagala. Potrebujemo bi pomoč italijanskih inženirjev, tehnikov in inštruktorjev. (Ali je pri tem mislil na vojaške inštruktorje?) Tu imamo mnogo

dela, nimamo pa dovolj usposobljenega osebja. V tujini ne poznajo naših težav. Svetovna javnost ne kaže dovolj razumevanja za nas in za naše potrebe. Tudi zato sem na sestanku z državnim tajnikom Ruskom dejal, da so vietnamski partizani pričakovali že lani naš pomoč...»

Kot vidimo so te izjave predsednika južnovietnamske luttkovne vlade silno vznemirljive.

«Niti enega človeka, niti ene lire ne sme Italija dati na razpolago imperialističnim napadalcem v Vietnamu in ne njihovim lutkam v Saigonu!»

Tako se glasi geslo Odbora za mir. In ne samo njega, ampak vse miroljubne in demokratične javnosti!

Smrt Dušana Kvedra

Dušan Kveder, bivši komandant glavnega štaba narodno osvobodilne vojne Slovenije je umrl. Podlegel je zahrbtni bolezni. Star je bil šele enainpetdeset let.

Tovariš Kveder je bil rojen v Sentjurju pri Celju. Že kot študent se je pridružil naprednemu gibanju. Leta 1933 je bil sprejet v KPJ. Bil je španski borec in nato med najvidnejšimi organizatorji oboroženega boja proti okupatorju v Sloveniji. Po vojni je stopil v diplomatsko službo. Bil je veleposlanik v Etiopiji, Zahodni Nemčiji, Indiji in nazadnje v Veliki Britaniji. Bil je odlikovan z redom narodnega heroja.

Deželni komite KPI za Furlanijo-Julijsko krajino je poslal Centralnemu komiteju Zveze komunistov Slovenije naslednjo brzojavko:

«V imenu komunistov Furlanije-Julijske krajine vam izražamo globoko sožalje ob smrti tovariša Dušana Kvedra, junaškega borca za svobodo vseh narodov.»

Svečanega pogreba v Ljubljani se je udeležilo tudi zastopstvo ANPI iz Trsta.

Pohod za mir v Vietnamu

Pokrajinski Odbor za mir in neodvisnost Vietnama priredi v soboto 26. marca protestni pohod po tržaških ulicah. Zbirališče je na Trgu Garibaldi ob 17. uri, zborovanje pa bo na Trgu sv. Antona.

Odbor, ki prireja to manifestacijo, sestavljajo predstavniki kulturnih, sindikalnih, mladinskih in drugih demokratičnih organizacij. Tudi »Delo« vabi k številni udeležbi!

Sekcija KPI pri Sv. Jakobu v Trstu je pretekli teden priredila manifestacijo proti vojni v Vietnamu. Manifestacija je lepo uspela

Uspela stavka delavcev v škedenjski železarni

Izsiljevanje s strani direkcije železarne so delavci kompaktno obsodili

V torek in sredo so stavkali delavci železarne v Škedenju. Stavka je bila v okviru borbe za sklenitev nove delovne pogodbe.

Direkcija železarne si je na vso moč prizadevala, da bi odvrnila delavce od stavke. Posluževala se je celo izsiljevanja. Paznike je pošiljala na domove delavcev z namenom, da bi vplivali na družine in da bi delavci podpisali izjavo, da se ne pridružujejo stavki.

Kljub vsem pritiskom in kljub odkritemu izsiljevanju pa je stavka uspela.

Seveda je tako početje v popolnem protislovju s sindikalnimi svoboščinami, tem huje pa je zato, ker škedenjska železarna spada v okvir industrijskih obratov, ki so pod državno udeležbo.

Dogodki v Gani

Moskovska »Pravda« je v zvezi z dogodki v Gani zapisala:

«Dogodki v Afriki pričajo o vse močnejšem delovanju imperialistov na tem kontinentu. Gre za protinapad na napredne sile in enotnost afriških narodov. Nedavni vojaški prevrat v Gani daje možnost,

da ocenimo, kam so usmerjeni udarci imperialistov. Ni jim vseč politika nepovezovanja, ki omogoča mladim državam, da se osvobodijo bivših metropol. Zato imperialistične sile povsod napadajo politiko neangažiranja in se pri tem poslužujejo notranje reakcije v afriških državah. To se je zgodilo tudi v Gani, kjer se je rodil sumljiv izraz »uravnovešena nevtralnost«. Za njim se skriva usmeritev na imperialistični Zapad.»

Pridružujemo se številnim manifestacijam za mir, ki so v teh dneh v raznih deželah sveta.

Notranji strani lista sta v celoti posvečeni Vietnamu in Indoneziji.

Naj gre »Delo« v sleherno slovensko družino!

Proslava v Ronkih

V nedeljo 27. marca ob 10. uri bo v dvorani »Excelisor« v Ronkih proslava obletnice osvobodilnega gibanja v Italiji. Govoril bo bivši generalni komisar garibaldinskih brigad senator Pietro Secchia. Ob tej priliki bodo podelili svojem padlim partizanov spominske diplome in kolajne.

Gorica

Ustanovitev
enotnega sindikata
tekstilne
in oblačilne stroke

Pred kratkim sta se na Goriškem združili sindikalni organizaciji tekstilne in oblačilne stroke. Namesto dveh ločenih organizacij je nastala združena organizacija FILTEA, ki je seveda vključena v CGIL.

Kongresna, na katerem je prišlo do združitve omenjenih organizacij, so se udeležili tudi delavci in delavke tekstilnega obrata v Sovodnjah. Iz poročil, ki smo jih slišali na tem kongresu je razvidno tudi, kako veliko je izkoriščanje delovne sile v tem obratu. Dela v tem obratu ne manjka, zato mora osebje pogostokrat delati tudi ob izrednem času in ob nedeljah. Kljub temu in pa dejstvu, da je v obratu upejano veržno delo — ter da so delavke prisiljene delati zelo naglo, saj stroji obratujejo z vso paro — so mezde minimalne, take, kot bi bili delavci šele začetniki.

V resnici pa so delavci in delavke že povsem kvalificirani, kar bi, seveda, morali upoštevati tudi delodajalci. Zato se je sindikalna organizacija obvezala, da bo skrbno proučila vprašanje delovnih odnosov v tem obratu.

Doberdob:
Spomenik padlim
partizanom

Prebivalci doberdoske občine so te dni z veseljem sprejeli vest, da je goriška prefektura odobrila sklep doberdobskega občinskega sveta, na podlagi katerega lahko sekcija ANPI postavi spomenik padlim partizanom na trgu Sv. Martina.

Doberdobski odbor sekcije bivših partizanov je že poslal načrt spomenika uradu za spomeniško varstvo. V teku štirinajstih dni bi moral biti načrt že odobren.

Izlet Števerjancev
v Slovensko Benečijo

V nedeljo je prosvetno društvo »Briški grič« organiziralo izlet v Slovensko Benečijo. Izleta se je udeležilo 74 oseb. Avtomobili izletnikov so bili okrašeni z rdečimi nageljni in rožmarinom. Izletniki so obiskali razne vasi, še prej pa so se ustavili v Čedadu, kjer je bila otvoritev razstave slikarjev iz Jesenic. Obiskali so tudi Trčmun, kjer so položili venec na grob Ivana Trinka. Od tam so krenili proti Kraju, spotoma pa so se ustavili tudi v nekaterih manjših vaseh, kjer so skupaj z domačini prepevali narodne pesmi. V Kraju je števerjanske izletnike v imenu prosvetnega društva beneških Slovencev pozdravil Izidor Predan. Zahvalil se je za obisk in poudaril, da si beneški Slovenci želijo nadaljnjih stikov. V imenu »Briškega griča«, je spregovoril Saverij Rožic ter obljubil, da bo društvo tudi v bodoče prirejalo podobne izlete v Benečijo.

GLASBENA MATICA — TRST
V nedeljo 27. marca ob 17. uri
v Kulturnem domu

KONCERT
OPERNE GLASBE
s sodelovanjem prvakov ljubljanske Opere:

NADE VIDMARJEVE
RUDOLFA FRANČLA
in LADKA KOROŠCA
Orkester Glasbene Matice

Dirigent
OSKAR KJUDER

Prodaja vstopnic v Tržaški knjižarni, Ul. sv. Frančiška 20, eno uro pred pričetkom koncerta pa pri blagajni v Kulturnem domu.

Trst

O stanju
v ACEGAT

Tajništvi Nove delavske zbornice — CGIL in Sindikata uslužbenecv tržaškega občinskega podjetja ACEGAT sta se v torek sestali na skupni seji, ter proučili položaj, ki nastaja zaradi odprtega vprašanja delovne pogodbe. Proučili sta tudi odgovor, ki ga je poslal predsednik upravne komisije podjetja na predlog glede sklenitve začasne pogodbe in to v pričakovanju zaključka sedanjih pogajanj za sklenitev vsedržavne delovne pogodbe uslužbenecv občinskih podjetij.

V sporočilu, ki sta ga omenjeni tajništvi sindikalnih organizacij objavili po skupnem sestanku je rečeno, da sta proučili tudi okrožnico, ki jo je 10. februarja izdalo ministrstvo za notranje zadeve glede nadzorstva nad občinskimi podjetji. V tej okrožnici omenjeno ministrstvo poudarja, a nimajo upravne komisije pravice sprejemati ukrepov, ki bi utegnili vplivati na juridičen in ekonomski status osebja ter da ni mogoče dopuščati, da bi delovne pogodbe avtomatično veljale za tista podjetja, ki morajo upoštevati meje izdatkov, katere jim vsiljujejo proračuni.

Tajništvi obeh sindikalnih organizacij poudarjata — tako je rečeno s sporočilom — da je takšno stališče ministrstva zelo nevarno zaradi tega, ki jih hočejo postaviti s pogajanjem za sklepanje pogodb bodisi občinskimi podjetjem, kakor tudi njihovim uslužbenecem, katerih pogodbe so in ostanejo zasebnega značaja. Poseg ministrstva spada v politiko dohodkov, ki teži za zavi-ranjem javnih izdatkov in za zaporo nad prejemki. Zato obe tajništvi odločno zavračata protidemokratske predpise ministrske okrožnice ter argumente upravne komisije podjetja ACEGAT, ki sprejema te predpise.

Pojasnilo

Tržaška federacija Zveze komunistične mladine je priredila na praznik 19. marca na tržaškem podeželju leteče protestne manifestacije proti ameriški agresiji na Vietnam. Motorizirana »karavana« se je ustavila v Križu, Trebčah in Boljuncu, kjer so bila protestna zborovanja.

Nedeljski Primorski dnevnik je v zvezi s tem med drugim poročal, da so manifestanti obšli nekaj vasi ter raztresali tudi letake, vendar so se ljudje upravičeno spraševali, zakaj samo v italijanščini, ko pa so ta zborovanja vendar bila v slovenskih vaseh.

Vest je netočna in isti list je to priznal v torek. Med drugim je zapisal: »V zvezi z našim nedeljskim zadevnim poročilom so nam s sedeža tržaške federacije Zveze komunistične mladine sporočili, da so med sobotnimi protestnimi zborovanji po okoliških vaseh proti ameriški vojnemu posegu v Vietnamu trosili tudi letake v slovenščini«.

Tržaška federacija Zveze komunistične mladine nam je v zvezi s tem dostavila izjavo, v kateri je med drugim rečeno, da je mladina ob tej priliki razdelila na podeželju tisoč letakov v slovenščini in nekaj sto letakov v italijanščini, namenjenih italijanskim mladincem, ki ob praznikih zahajajo na podeželje.

Obvestilo
ZMP in KZ

Tajništvi Zveze malih posestnikov in Kmečke zveze v Trstu obveščata kmete, da 31. marca zapade rok za prijavo letnih dohodkov (zakon Vanoni). Obenem tajništvi sporočata, da sta na razpolago svojim članom za sestavo prijav. Za interesirani naj prinesejo s seboj davčne karte za leto 1965, potrdila delodajalca o letni plači (to v primeru, da so zaposleni izven svoje kmetije), podatke o dohodkih iz najemnin (če dajejo v najem hišo ali zemljišče) in osebne podatke družinskih članov.

Slovensko gledališče

V PROSVETNEM DOMU NA
OPCINAH

V nedeljo 27. marca ob 16. uri:
Carlo Goldoni:

GROBIJANI

V KULTURNEM DOMU V TRSTU
DVA PASIJONA

«VINSKA ZALOSTNA Z ALELUJO»
in «SKOFJELOŠKI PASIJON»

Napisal, priredil in režira
Mirko Mahnič

Razpored predstav:

V nedeljo 3. aprila ob 20. uri (premierski abonma) balkon L. 500, v ponedeljek 4. aprila ob 21. uri (abonma prva ponovitev) balkon L. 300, v torek 5. aprila ob 17. uri, v sredo 6. aprila ob 20. uri (študentski abonma), v četrtek 7. aprila ob 21. uri (sindikalni abonma), v petek 8. aprila ob 17. (invalidski abonma), v soboto 9. aprila ob 21. uri (okoliški abonma), v nedeljo 10. aprila ob 16.30 (abonma nedeljski popoldanski) v ponedeljek 11. aprila ob 16.30. (zadnja predstava).

Nadaljevanje

Deželni svet

zakon, ki je bil sprejet v deželnem svetu. Ne bi radi, da bi naši ljudje mislili, da je to že končno veljavni zakon. Kazenske določbe niso namreč v kompetenci deželnega parlamenta. Zaradi tega dežela ima le možnost, da pošlje parlamentu predlog, ki ga mora najprej obravnavati kompetentna parlamentarna komisija, nato pa pride v razpravo zbornice in senata. Sele nato predlog postane zakon. A težava za ta predlog je v tem, da leži pred parlamentom kakih 5 do 6000 zakonskih osnutkov, katerih večina bo propadla z iztekom zakonodajne dobe leta 1968, saj je nemogoče, da bi lahko sprejeli v dveh letih toliko

zakonov. Po drugi strani v zvezi z reformo kazenskih in civilnih zakonikov je bila sestavljena posebna komisija, ki naj pripravi tekste novih zakonikov. To pa pomeni da bo v deželnem svetu odobreni predlog izročen komisiji, ki naj pregleda, ali je možno, da ga vključi v nov kazenski zakonik. Ker pa bo to zelo dolga procedura, lahko rečemo, da ni v perspektivi te zakonodajne dobe, da bi bil predlog osvojen, če se za to ne angažira vlada. Do sedaj pa vlada ni dokazala, da bi resno nameravala uresničiti kaj konkretnega na področju reševanja konkretnih problemov slovenske narodne skupnosti.

Vsekakor je sedaj vse odvisno od vlade. Razprava je dokazala, da po načelnih vprašanjih slovenske skupnosti eksistirajo pogoj za naprednejše vrednotenje tematike s strani nekaterih strank, ki so do sedaj zavzemale negativno stališče. Vsa ta načela pa bodo res postala praksa v trenutku, ko bodo te iste stranke sprejele načelo, da je treba tudi na konkretnih primerih dokazati isto dobro voljo. V nasprotnem primeru lepe fraze ostanejo le fraze, ki nič ne zaležejo.

Tragedija Indonezije

donezijska levica. To, peto vejo oboroženih sil naj bi sestavljali pripadniki ljudske milice. Sukarno je tedaj namignil, da bi bila ustanovitev ljudske milice skoraj potrebna zaradi napetosti z Malezijo. In tedaj so se desničarski generali zavedli dejstva, da čas izredno naglo pritiska.

Polkovnik Untung je poskušal ustaviti generale, toda bilo je že prepozno.

Sukarno je tudi po znanih septembrskih dogodkih upal, da bo rešil položaj ter ohranil nevtralizacijo, toda pri tem se je močno zmotil. In ravno tedaj so se dogajala najhujša grozodejstva. Generali so obračunavali z vsemi, ki so kakor koli kazali naklonjenost demokraciji in seveda v prvi vrsti so obračunavali s komunisti.

Kot kaže, so generali svoje načrte dobobra preštudirali: najprej so napadli osrednji center komunistične partije in ločili od njega vse periferne organizacije. To je izrabila skrajna muslimanska desnica, ki šteje okrog 15 milijonov članov, ki je že od nekdaj sovražno nastrojena napram komunističnemu in proti demokratičnemu gibanju.

Po uradnih vesteh naj bi že v prvih dneh pokoljev padlo 87.000 ljudi, po drugih vesteh pa naj bi to število znašalo več sto tisoč. Ne da bi oblasti to potrdile, je znano, da so vode, ki tečejo skozi prestolnico, odnašale kupe trupel. Iz izjav, ki so jih dali nekateri japonski novinarji, izhaja, da je bilo pobitih okrog 250 tisoč ljudi, neka humanitarna organizacija, ki ima svoj sedež na Javi pa je javila, da je bilo od oktobra 1965 dalje ubitih najmanj 400 tisoč Indonezijcev.

Urjenje „podgan“

pirajo v kletke, pritrjene na steno hodnika. S kremplji, ki grebejo kot lopata, si krti izkopljejo pot na površje zemlje ter tako izvrtajo prezračevalni rov, ki je na zunaj povsem v skladu z naravnim okoljem.

Precej »zelenih podgan« je že doslej izgubilo življenje v podzemnih hodnikih zaradi ugriza kober, ki jih izpuščajo na prostost partizani, kadar se umikajo. Pred kratkim so agenti ameriške protibveševalne službe — CIA — dobesedno prečesali trge v Bangkoku in Columbu, pokupili vse munge, ki so jih mogli dobiti ter jih s prvim letalom poslali v Saigon. Tako so te živali, ki so neobčutljive za ugriz strupenih kač in ki te kače morijo z enim samimi spretnim ugrizom v hrbtenico, postale najnovejše orožje »zelenih pdgan«.

Še o spreminjevalnem predlogu

»Primorski dnevnik« od 17. marca t. l. je objavil odgovor na članek »Dela« z dne 11. istega meseca, v katerem so bila precizirana nekatera dejstva v zvezi s spreminjevalnim predlogom k prvemu členu zakonskega osnutka o razširitvi števila deželnih odborov. Kot je znano, so komunistični svetovalci predložili popravek, ki je predvideval za deželno vladno predsedstvo tudi kompetence po vprašanju narodnih manjšin. Predsednik dr. Berzanti pa je postavil svoj protipredlog, ki so ga komunistični svetovalci smatrali, kljub omiljeni obliki, za sprejemljivega in ga podprli.

V soboto 5. marca je o tem dogodu poročal »Primorski dnevnik«, ki pa je v svoje poročilo vstavil svoj lastni komentar, ki se je glasil: »Sprejetje tega popravka je treba najbrž pripisati vstopu socialistov v odbor...« Temu načinu poročanja je »Delo« v svojem članku osporavalo, saj objektivnost velevala, da se o dogodkih piše tako, kot so se dejansko zvrstili. Komentarji, do katerih ima vsakdo pravico, pa naj slede poročilu, ker drugače zgleda, da so dogodki prikrojeni po želji pisca in ne po dejanskem poteku. »Preciziranje« — pisec odgovora »P. d.« se je spotaknil ob besedo »precizacija«, ki jo je »Delo« uporabilo, kot ne vemo kakšen atentat na slovenski jezik, čeprav bi se tudi naš list lahko marsikdaj spotaknil ob nekatere skovanke samega »P. d.« — je imelo namen, da opozori na dejstva. Odgovor »P. d.« od 17. t. m. pa zahteva »enako« preciziranje, saj je na liniji ko-

mentiranega poročila o seji deželnega sveta z dne 5. marca, ker se v drugi točki pravi:

»Tovariši od 'Dela' lahko stokrat 'zagotavljajo', da pri vsej zadevi 'socialistični tovariši niso imeli prstov vmes', kljub temu vsak bravec 'Dela' ve, da so socialisti člani tistega deželnega odbora, ki je popravek komunistične skupine v nekoliko ublaženi in spremenjeni obliki sprejel. Seveda nam tovariši od 'Dela' ne bi smeli kratiti pravice, da zapišemo, da je sprejetje tega popravka najbrž pripisati prav vstopu socialistov v odbor«, katerega programska izjava vsebuje štiri odstavke, ki se tičejo Slovencev v Italiji, česar programska izjava prejšnjega deželnega odbora, v katerem socialistov ni bilo, ni vsebovala«.

Po gornji logiki bomo torej kmalu videli, da bo »P. d.« pripisal vstopu socialistov v deželni odbor vse, kar bo pozitivnega, negativne delovanje pa ne vemo komu, morda... komunistem. Vsekakor pa ne odrekamo »P. d.« pravice, da poroča kot si želi in hoče, njegove samostojnosti ne mislimo »minirati«, ker je tudi v našem interesu, da še nadalje uspeva in se krepi kot edini slovenski dnevnik v Italiji. A tudi nam, naj tovariši »P. d.« ne odrekaajo pravice, da od časa do časa povemo mnenje o njegovem pisanju. Jasno je, da ne moremo pristati na mnenje, da pomeni število odstavkov o Slovencih, zapopadenih v vladni programski izjavi, že samo na sebi pozitivno dejstvo, ker je pri vsaki izjavi bistvo v vsebini ne pa v številu besed, saj je o teh izjavah

tudi »Primorski« napisal nekaj kritičnih pripomb. Glede teže socialistov v deželnem odboru se sklicujemo tudi na uvodnik »P. d.« od 20. t. m., ki n. pr. ugotavlja, da je prejšnji deželni odbor, ki ni imel v svoji sredi socialistov, sprejel v komisiji predlog za državni zakon glede kazenskih določil o zaščiti narodnih manjšin. S tem je dokazano, da imajo lahko svojo težo v bitki za slovenske pravice tudi sile, ki niso v PSI.

S svojim prejšnjim člankom nisimo hoteli osporavati »P. d.« nobene pravic, nameravali smo le opozoriti na poročanje, ki po našem mnenju (tudi to mnenje je lahko neobjektivno, priznamo) ne odgovarja dejanskemu poteku dogodkov. Zagotavljamo tovarišem »P. d.«, da ne mislimo na noben način, da imamo »resnico v žepu«, a osporavamo kakršnemu koli drugemu isto. Tudi socialistični tovariši nimajo te resnice v žepu, čeprav danes zagotavljajo, da se brez njih ne bi bilo nič premaknilo v Italiji in v naši deželi. Pred časom so nam očitali, da hočemo imeti monopol nad vsem dogajanjem. Prihajamo do zaključka, da je nekdo drugi tisti, ki hoče danes imeti monopol nad dogajanjem. To pa ne odgovarja stvarnemu stanju. Naša želja je le, da ne bi kdo mislil, da imajo prav samo tisti, ki so »na oblasti«, kot se okrog hvali nek »slovenski socialist«. Tako mišljenje bi bilo »režimsko« in ne v korist slovenske narodne skupnosti, ki bi imela od cepitve sil med tistimi, ki so »na oblasti«, in tistimi, ki niso, samo škodo.